

der gaar rundt og tror paa den gamle opfattelse, at to afgørende poler, hvorimellem følelserne bevæger sig, er lyst og ulyst, vil de her kunne blive belært om noget andet. — Ikke mindst den danske psykolog, nervelege Carl Jørgensen har paa dette punkt ydet en betydningsfuld indsats ved at paapege, at affekter som sorg og glæde, angst og vrede, savn og skam etc. er særprægede grundkvaliteter indenfor følelseslivet, og ikke som hævdet af den ældre opfattelse en blanding af lyst- og ulystkvaliteterne i forbindelse med de forskellige forestillinger, hvoraf disse følelestilstande fremkaldes. Da Carl Jørgensen for 21 aar siden fremsatte sin opfattelse, blev han mødt med surhed af vore hjemlige autoriteter (Høffding, Starcke), og kun Hjalmar Helweg, som paa det tidspunkt ikke var nogen autoritet, meldte sig i en anmeldelse som en begejstret tilhænger af den ny lære. Nu er Carl Jørgensens opfattelse i den grad trængt igennem, at Langkjær overhodet ikke finder det nødvendigt at omtale eller polemisere mod lyst-ulystteorien.

Det er tydeligt, at forfatterens egentlige interesse har samlet sig om udarbejdelsen af de psykologisk-deskriptive afsnit, og man forstaar ikke rigtigt, at han har villet lægge navn til resten. *Erik Schmidt.*

A. E. Tudeer: FINLANDS BANK 1912—1936. (Helsingfors 1939). 361 S. + Bilag og Diagrammer.

Finlands Bank blev grundlagt 1811. Beretningen om dens Virksomhed i de første 100 Aar udkom i 1914, udarbejdet af *Emil Schybergson*. I den nu foreliggende Bog har Dr. A. E. Tudeer — Lederen af Bankens statistiske Afdeling — skildret Bankens Liv i de næste baade for det finske Folk og for Banken selv begivenhedsrige Aar.

Bogens Inddeling følger Stoffets naturlige Gruppering omkring de afgørende Begivenheder. Der redegøres for Finlands Vækst i de sidste Aar før Verdenskrigen, for Krigs- og Oprørstiden, for Selvstændighedstidens første vanskelige Aar, hvor Finland skal til at omforme sit økonomiske Liv efter de nye Forudsætninger, for Pengevæsenets Rekonstruktion i 1925 og Diskussionen derom og endelig for den kraftige Opgangsperiode i Tiden derefter, som kun midlertidig mærkedes af den i andre Henseender vigtige Begivenhed, Guldfodens fornyede Suspension i 1931.

Det er en vanskelig Opgave at skrive en Centralbanks Historie. Opgaven er i første Række at redegøre for selve Institutionens Udvikling, det der faktisk sker og — saa vidt muligt — Motiverne dertil. Men naar Talen er om en Centralbank føres Fremstillingen af sig selv ind paa det økonomiske Livs forskellige Omraader og paa teoretiske Undersøgelser over Tingenes Sammenhæng. Det forekommer mig, at Dr. Tudeer har skrevet en god Bog, et Stykke økonomisk Historie, som det er værd at læse, og som man kan drage Lære af. Han har undgaaet at drukne, og han har faaet med, hvad der er nødvendigt: har belyst Centralbankens Politik og den samtidige Udvikling m. H. t. Statsfinanser, Priseniveau, Valutakurser, Udenrigshandel o. l.

Derimod vanskeliggøres Læsningen af Bogen ved, at der ved hvert Kapitels Slutning gives Oversigt over Personskifter, Bankens Regnskabsresultater og Reglementsændringer o. s. v. Al Erfaring gaar ud paa, at saadant Stof gør mindst Skade, naar det samles i et Slutningskapitel for sig.

der gaar rundt og tror paa den gamle opfattelse, at to afgørende poler, hvorimellem følelserne bevæger sig, er lyst og ulyst, vil de her kunne blive belært om noget andet. — Ikke mindst den danske psykolog, nervelege Carl Jørgensen har paa dette punkt ydet en betydningsfuld indsats ved at paapege, at affekter som sorg og glæde, angst og vrede, savn og skam etc. er særprægede grundkvaliteter indenfor følelseslivet, og ikke som hævdet af den ældre opfattelse en blanding af lyst- og ulystkvaliteterne i forbindelse med de forskellige forestillinger, hvoraf disse følelsesstilstande fremkaldes. Da Carl Jørgensen for 21 aar siden fremsatte sin opfattelse, blev han mødt med surhed af vore hjemlige autoriteter (Høffding, Starcke), og kun Hjalmar Helweg, som paa det tidspunkt ikke var nogen autoritet, meldte sig i en anmeldelse som en begejstret tilhænger af den ny lære. Nu er Carl Jørgensens opfattelse i den grad trængt igennem, at Langkjær overhodet ikke finder det nødvendigt at omtale eller polemisere mod lyst-ulystteorien.

Det er tydeligt, at forfatterens egentlige interesse har samlet sig om udarbejdelsen af de psykologisk-deskriptive afsnit, og man forstaar ikke rigtigt, at han har villet lægge navn til resten. *Erik Schmidt.*

A. E. Tudeer: FINLANDS BANK 1912—1936. (Helsingfors 1939). 361 S. + Bilag og Diagrammer.

Finlands Bank blev grundlagt 1811. Beretningen om dens Virksomhed i de første 100 Aar udkom i 1914, udarbejdet af *Emil Schybergson*. I den nu foreliggende Bog har Dr. *A. E. Tudeer* — Lederen af Bankens statistiske Afdeling — skildret Bankens Liv i de næste baade for det finske Folk og for Banken selv begivenhedsrige Aar.

Bogens Inddeling følger Stoffets naturlige Gruppering omkring de afgørende Begivenheder. Der redegøres for Finlands Vækst i de sidste Aar før Verdenskrigen, for Krigs- og Oprørstiden, for Selvstændighedstidens første vanskelige Aar, hvor Finland skal til at omforme sit økonomiske Liv efter de nye Forudsætninger, for Pengevæsenets Rekonstruktion i 1925 og Diskussionen derom og endelig for den kraftige Opgangsperiode i Tiden derefter, som kun midlertidig mærkedes af den i andre Henseender vigtige Begivenhed, Guldfodens fornyede Suspension i 1931.

Det er en vanskelig Opgave at skrive en Centralbanks Historie. Opgaven er i første Række at redegøre for selve Institutionens Udvikling, det der faktisk sker og — saa vidt muligt — Motiverne dertil. Men naar Talen er om en Centralbank føres Fremstillingen af sig selv ind paa det økonomiske Livs forskellige Omraader og paa teoretiske Undersøgelser over Tingenes Sammenhæng. Det forekommer mig, at Dr. Tudeer har skrevet en god Bog, et Stykke økonomisk Historie, som det er værd at læse, og som man kan drage Lære af. Han har undgaaet at drukne, og han har faaet med, hvad der er nødvendigt: har belyst Centralbankens Politik og den samtidige Udvikling m. H. t. Statsfinanser, Priseniveau, Valutakurser, Udenrigshandel o. l.

Derimod vanskeliggøres Læsningen af Bogen ved, at der ved hvert Kapitels Slutning gives Oversigt over Personskifter, Bankens Regnskabsresultater og Reglementsændringer o. s. v. Al Erfaring gaar ud paa, at saadant Stof gør mindst Skade, naar det samles i et Slutningskapitel for sig.

Ved Læsningen af Bogen fæstner Opmærksomheden sig ikke mindst ved Aarene indtil 1918, Perioden hvori Finland hørte sammen med Rusland, men dog havde sit selvstændige Pengevæsen og ogsaa i andre Henseender udgjorde en selvstændig økonomisk Enhed. Der fremkom i denne Periode nødvendigvis en stærk Paavirkning fra russiske paa finske Forhold. Rusland var det store Aftagerland for en Mængde finske Varer, russiske Trosser havde under deres Ophold i Landet Brug for mange Forsyninger, baade Centralbanken, den finske Stat og større private Forretninger maatte deltage i russiske Krigsmaal o. s. v. Alt dette medførte nødvendigvis, at et af Tidens vigtigste Spørgsmaal i Finland blev Omregningsforholdet mellem Rubler og finske Mark. Tudeer skildrer Bankens Bestræbelser for at faa Rublens Værdi nedsat i Forhold til Marken, og den stærke Modstand, Banken mødte baade fra finske Eksportører og — navnlig — fra den russiske Stat. Bankens Bestræbelser kronedes ikke med synderlig Held. Resultatet blev et stærkt stigende Prisniveau og store Tab for Banken ved Periodens Slutning. Medvirkende til Resultatet har maaske ogsaa været, at der næppe hos de ledende indenfor Banken var nogen klar Forestilling om, hvorledes dette intime Forhold mellem de to Lande ogsaa ad andre Veje maatte virke ind paa Finlands egen Økonomi. At Forfatteren selv forstaar Sammenhængen, er der ingen Tvivl om, selv om Tudeers Omhu for ikke at gøre nogen Uret lægger en Dæmper paa hans Udtryk. Man savner dog i denne Forbindelse en Undersøgelse af Sammenhængen mellem Prisudviklingen i Finland og Rusland. Men der har muligvis ikke kunnet skaffes det dertil fornødne Materiale.

Interessant synes mig ogsaa Afsnittet om de Vanskeligheder, Banken maatte kæmpe med fra Selvstændigheden til Møntreformen 1925, for hvilken Professor Heckschers Betænkning om det finske Valutaproblem spillede en betydelig Rolle. Interessen knytter sig ikke mindst til den Forskel, som er at finde mellem Datidens Overvejelser og praktiske Forslag og saa de Betragtninger, der præger vore Dages pengepolitiske Discussion. Den eneste alvorlige Indvending, jeg har mod Tudeers Bog, kommer frem her. Det er, ihvertfald for en Udlænding, vanskeligt at faa fat paa, med hvilken Motivering man i Finland, da Afgørelsen skulde træffes, valgte mellem de forskellige Muligheder, som forelaa, selv om der gøres omhyggeligt Rede for Heckschers og andres Forslag og Motiveringer.

Bogen er — som naturligt er — i første Række præget af de voldsomme Begivenheder, Folket har gennemlevet, og at de pengepolitiske Spørgsmaal, som fulgte med. Det fremgaar paa forskellig Maade af Bogen, at Finlands Bank med sine 11 Filialer rundt i Landet staar i mere direkte Forhold til Erhvervslivet, end Tilfældet f. Eks. er med Danmarks Nationalbank. Det vil være interessant en anden Gang at erfare noget mere om Finlands Banks Forhold til Landets andre Pengeinstitutter, om dens Udlaanspolitik o. s. v. Men selv om disse Sider ikke er saa udførligt behandlet, forstaar man dog Finlands Banks Indsats i vort Broderfolks kraftige og beundringsværdige Fremdrift i Tiden siden 1925. Og Tudeers Bog er i det hele et værdigt Dokument til Belysning af Finlands Økonomi i den sidste Menneskealder, redeligt og omhyggeligt, skrevet af en Mand, som selv har levet med og som ogsaa af den Grund behersker sit Stof.

Jens Toftegaard.